

Totstandkoming en methoden NHG-Standaard Seksuele Klachten (M87)

Behorende bij: NHG-Standaard Seksuele Klachten (M87), Versie 2.0, november 2015

In januari 2014 begon een werkgroep met de ontwikkeling van de NHG-Standaard Seksuele klachten. Deze standaard is een herziening van de NHG-Standaard Erectiele disfunctie en vervangt deze. De werkgroep bestond uit de volgende leden: J. Bouma, huisarts te Amsterdam, J.J. de Boer, huisarts te Amsterdam, E.I.T. de Schepper, AIOTHO, werkzaam bij Erasmus MC–SBOH, P.M. Leusink, huisarts en seksuoloog NVVS te Gouda, W. Oomkes, huisarts te Vlaardingen, N.T.J.M. Stevens, huisarts-seksuoloog NVVS, te Den Haag, Th.H.A.M. van der Waart, huisarts-seksuoloog NVVS, FECSM te Maastricht. Door de leden van de werkgroep werd geen belangenverstrengeling gemeld.

De begeleiding van de werkgroep was in handen van dr. J. de Jong, niet-praktiserend huisarts en wetenschappelijk medewerker van de afdeling Richtlijnontwikkeling en Wetenschap van het NHG. Dr. Tj. Wiersma was betrokken als senior wetenschappelijk medewerker, M.M. Verduijn als senior wetenschappelijk medewerker Farmacotherapie, beiden van de afdeling Richtlijnontwikkeling en Wetenschap, en dr. J.S. Burgers als hoofd van de afdeling Richtlijnontwikkeling en Wetenschap. B. Spelberg was betrokken als medewerker van de afdeling Implementatie.

Gedurende de ontwerpfasen werden de conceptteksten van commentaar voorzien door mw. C.M. Salvatore, gynaecoloog-seksuoloog NVVS, AMC; dr. E.R. Nijhuis, gynaecoloog-seksuoloog FECSM, Ziekenhuis Nij Smellinghe; J.R. Dijkstra, gynaecoloog, Isala Klinieken Zwolle en C. Vos, gynaecoloog, St. Elisabeth Ziekenhuis namens de NVOG, allen lid van de Werkgroep Psychosomatische Obstetrie en Gynaecologie (WPOG); dr. G.R. Dohle, uroloog en prof.dr. E.J.H. Meuleman, uroloog en hoogleraar andrologische urologie namens de NVU en prof. J.J.D.M. van Lankveld, psycholoog-seksuoloog NVVS en dr. M.M. ter Kuile, klinisch psycholoog, seksuoloog NVVS namens de NVVS.

Op 13 april 2015 werd de ontwerpstandaard besproken in een focusgroep die bijgewoond werd door elf huisartsen, onder leiding van F. Jacobi. In maart 2015 werd commentaar op de ontwerpstandaard ontvangen van M.L.A. Favié, voorzitter Bogin; prof.dr. E.P. van Puijenbroek, arts-klinisch farmacoloog Bijwerkingencentrum Lareb en bijzonder hoogleraar Geneesmiddelenbewaking en Geneesmiddelenveiligheid, basiseenheid farmacotherapie en farmaceutische patiëntenzorg Rijksuniversiteit Groningen en L. de Jong, MSc, apotheker Bijwerkingencentrum Lareb; dr. M.F. van Driel, uroloog, werkzaam bij het UMCG; drs. R.A. Schipper, uroloog, FECSM, werkzaam bij het Jeroen Bosch Ziekenhuis; dr. T.A.M. Teunissen, huisarts, docent/onderzoeker, kaderhuisarts urogynaecologie, coördinator kaderopleiding urogynaecologie, Eerstelijngeneeskunde Radboudumc, Nijmegen namens de expertgroep UgynHAG; dr. J.A.H. Eekhof, huisarts en hoofdredacteur van Huisarts & Wetenschap; dr. H.J.M.G. Nelissen-Vrancken, apotheker namens het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM); dr. J.J. Oltvoort, senior beleidsadviseur Gezondheidseconomie namens Nefarma; drs. E.F.W. van Vlijmen en dr. J. Span namens het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG); dr. H.W. Elzevier, uroloog en werkzaam bij het LUMC; K. de Leest, apotheker namens de werkgroep voor Farmacotherapie en Geneesmiddelinformatie (WFG) van het KNMP Geneesmiddel Informatie Centrum; L.J. Meijer, huisarts en voorzitter van FMCC namens de FMCC; dr. M.E.T.C. van den Muijsenbergh, huisarts werkzaam bij Pharos/Radboudumc afdeling eerstelijngeneeskunde namens Pharos; B. Ruesink, psychiater, psychotherapeut en seksuoloog NVVS werkzaam bij praktijk Ruesink en namens de NVvP/ Platform LHBT & psychiatrie; dr. H.W. van Lunsen, arts-seksuoloog NVVS werkzaam bij het AMC, afdeling Seksuologie en M.J. Ramakers, arts-

seksuoloog NVVS, FECSM, werkzaam bij Censere Voorschoten en Rooseveltkliniek Leiden, beiden namens de NVVS; dr. ir. B.E.P.B. Ballieux, klinisch chemicus LUMC namens de NVKC; M. de Vries, apotheker/adviseur redacteur Farmacotherapeutisch Kompas namens Zorginstituut Nederland (ZINL); prof.dr. A.L.M. Lagro-Janssen, huisarts en hoogleraar vrouwenstudies medische wetenschappen, afdeling Eerstelijns geneeskunde, unit Vrouwenstudies Medische Wetenschappen aan het UMC St. Radboud te Nijmegen; dr. D. Bijl, arts-epidemioloog en hoofdredacteur van het Geneesmiddelenbulletin; prof.dr. J.E.A.M. van Bergen, huisarts te Amsterdam en bijzonder hoogleraar soa en hiv in de eerste lijn aan de afdeling huisartsgeneeskunde AMC-UVA, tevens werkzaam bij Soa AIDS Nederland namens de expertgroep SeksHAG; C.M. Salvatore, gynaecoloog-seksuoloog NVVS namens de NVOG; J. Klein, werkzaam bij Achmea en G.J.H. Mellema, arts Beleid & Advies MHA, beiden namens Zorgverzekeraars Nederland.

Naamsvermelding als referent betekent overigens niet dat een referent de standaard inhoudelijk op ieder detail onderschrijft.

R. Starmans en H. Eekhof hebben namens de NHG-Adviesraad Standaarden (NAS) tijdens de commentaarronde beoordeeld of de ontwerpstandaard antwoord geeft op de vragen uit het herzieningsvoorstel. In juni 2015 werd de standaard becommentarieerd en geautoriseerd door de NHG-Autorisatiecommissie (AC). De zoekstrategie die gevolgd werd bij het zoeken naar de onderbouwende literatuur is te vinden bij de webversie van deze standaard. Tevens zijn de procedures voor de ontwikkeling van de NHG-Standaarden in te zien in het procedureboek (zie www.nhg.org).

Enkele tekstgedeeltes zijn, soms na bewerking, met toestemming van de uitgever overgenomen uit het Handboek seksuele gezondheid van Leusink en Ramakers [Leusink 2014].